

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนบุคคล
ของ นายสุพจน์ ไข่มุกด์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๕๓

เรื่องพิจารณาที่ ๕๗/๒๕๕๑

วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๕๓

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคอธิปไตย

ประเด็นวินิจฉัย

มีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคอธิปไตย ผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๕๓ หรือไม่ และหากพรรคผู้ถูกร้องถูกยุบไป กรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง จะจัดตั้งจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีก ทั้งนี้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคผู้ถูกร้องถูกยุบไป ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๗ หรือไม่

ประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยมีสองประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ได้รับแจ้งการสั่งตั้งพรรคอธิปไตย ผู้ถูกร้องเป็นพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ต่อมามีการประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยบทเฉพาะกาลมาตรา ๑๓๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้พรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี ผู้ถูกร้อง

จึงมีหน้าที่จัดทำรายงานการดำเนินการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทิน พ.ศ. ๒๕๕๐ แจงให้ผู้ร้องทราบภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ร้องได้รับรายงานการดำเนินการของพรรคผู้ถูกร้อง ในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ แต่เมื่อตรวจสอบแล้วพบว่า รายงานดังกล่าวไม่ได้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคผู้ถูกร้อง ซึ่งไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) และไม่ถูกต้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง วิธีการรายงานการดำเนินการของพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ผู้ร้องจึงได้อาศัยอำนาจตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แจงให้ผู้ถูกร้องจัดทำรายงานการดำเนินการของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และให้เป็นไปตามมาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) ภายในวันที่ ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ แต่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องมิได้ดำเนินการให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) บัญญัติไว้แต่อย่างใด

กรณีที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า พรรคผู้ถูกร้องมีสมาชิกพรรคจำนวน ๑๐๗ ราย และยังไม่มีสาขาพรรคอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา จึงไม่อาจจัดประชุมใหญ่ของพรรคผู้ถูกร้องเพื่อพิจารณารายงานการดำเนินการของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้ นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า หลังจากมีการประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ แล้ว ผู้ร้องได้มีหนังสือแจ้งทุกพรรคการเมืองรวมถึงพรรคผู้ถูกร้องให้ทำความเข้าใจและถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด ซึ่งผู้ถูกร้องได้รับหนังสือแจ้งตั้งแต่วันที่ ๒๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ถือว่า ผู้ถูกร้องมีเวลาเพียงพอที่จะศึกษาทำความเข้าใจและดำเนินการจัดทำรายงานการดำเนินการของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๐ แจงต่อผู้ร้องให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งก็ไม่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องได้ดำเนินการดังกล่าว

ส่วนกรณีผู้ถูกร้องอ้างว่าพรรคได้มีการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรค ครั้งที่ ๘/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ มีมติให้เลิกพรรคตามข้อบังคับพรรค ข้อ ๘๗ นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่ามติเลิกพรรคผู้ถูกร้องดังกล่าวมีขึ้นหลังจากพ้นกำหนดเวลาที่ผู้ร้องได้ใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๘๓ วรรคหนึ่ง ซึ่งการพิจารณาว่า มีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง หรือไม่ จะต้องพิจารณาในขณะที่ผู้ถูกร้อง

กระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว แม้ภายหลังที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรค ผู้ถูกร้องจะมีมติเลิกพรรคผู้ถูกร้อง ก็ไม่อาจลบล้างเหตุดังกล่าวได้

พิจารณาแล้ว จึงมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓

ประเด็นที่สอง เมื่อพรรคผู้ถูกร้องถูกยุบไปเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคสอง แล้ว กรรมการ บริหารพรรคผู้ถูกร้องจะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ พรรคผู้ถูกร้องถูกยุบไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๗ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๗ บัญญัติว่า ในกรณีที่พรรคการเมืองต้องถูกยุบเพราะเหตุอันเนื่องมา จาก การฝ่าฝืนมาตรา ๔๒ วรรคสอง ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบไป จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วม ในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมือง นั้นต้องถูกยุบไป นั้นเป็นมาตรการในการลงโทษทางการเมือง และเป็นบทบัญญัติของกฎหมาย ที่มีลักษณะเป็นการบังคับให้ต้องดำเนินการ เมื่อมีกรณีดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองใด ศาลรัฐธรรมนูญ จึงไม่อาจใช้ดุลพินิจสั่งเป็นประการอื่นได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้มีคำสั่งยุบพรรคอริปไตย ผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง และห้ามผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคการเมืองของพรรคผู้ถูกร้อง กระทำการจัดแจ้งการจัดตั้ง พรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้ง พรรคการเมืองขึ้นใหม่ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคผู้ถูกร้องต้องถูกยุบไป ตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๗

นายสุพจน์ ไข่มุกด์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ